

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön szeptember 7^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A z ö r ü l t.

Cherét Gyula barátom 4—5000 frankot jövedelmező vagyón birtokosa. Jó, szelíd, gazdálkodó, kényelmét szerető, renyhe mint a' Lazaroni, és e' mellett eredeti fiú. Ha van, ki hallgassa, egész komolysággal beszéli neki, mi szenvedélyes fűvész, művészet-kedvelő 's régiség-gyűjtő legyen, 's hogy Parisban senki sincs nálánál jobban elfoglalva. Azonban tudni kell, hogy koronként fél napig is kandalló előtt ül, 's a' rohogó lángokat bámulja. Némelly különösségeit leróva, tiz mértföldnyi területen még is ő a' legjobb ember.

1833-ki januarius 1-sőjén uj évi tisztelkedésemet tevém nála, 's minthogy huzamósb időtől nem látott, öröme olly szerfeletti volt, hogy megkért, a' reggelt tölteném-el vele. Jeles reggeli után olly hévvel sürgetett „érdekes“ — mint mondá — könyvtára megnézésére, hogy, kérelmének ellent nem állható, kénytelen voltam őt egy homályos kis szobába követni, hol különböző állományokon vad rendetlenséggel heverték könyvek, régi billikomok, vízfestvények, ásványok 's álatok gyűjteményei. Mig barátom, kit hideg egykedvűséggel hallgattam, egész hévvel magyarázgatá egy romai billikom 's hetruriai vírágedény eredetét 's használása módját, véletlenül könyvtárnokom muzeumának ablakára tekintek, 's e' tekintet ugy megmeresztett, mint a' sóbálványnyá vált Loth nejét Gomora tekintete.

„Mi bajod?“ kérdi Gyula meglepetve.

„Lássd csak!“

'S ujjammal iszonyodásom tárgyára mutaték. Közel az ablakhoz állott előttünk egy halvány, rémalakú lény, őrzöngő, meredt szemekkel ránk bámuló.

„Ah, az örült!“ mondá barátom.

„Örült?“

„Vagy inkább a' fukarság 's dicsvágy szomorú áldozatja. Eduard! e' boldogtalan hölgynek életrajza iszonyú! De mindjárt elmondom.

A' váz, mellyet láttál, sir O*** György baronet 's angol pair leánya. Esztendei jövedelme többre megy 30,000 font sterlingnél, szóval, egy a' legdúsabb angol nők közül. Atyja, ki négy év előtt Londonban elhalt, gyámkorú leányát Klárát akkoriban Parisban lakó bátyja gyámságára bízta. Ez fő gazember, kinek egyedüli ösztöne a' pénz és dicsvágy, 's ezek kielégítésére semmi célhoz vezető eszközt nem tart gonosznak 's lélekismeret elleninek. —

Klára egy ideig boldog napokat élt nyomorú bátyjának gyámsága alatt, ki pénzét pazarlár; de e' boldogság rövid volt. Lord O*** rettegve látta közelgni az órát, mellyben gyámsága alól huga kikelel, 's eszközökül gondolkodék bizonyosan következő romlása elől menekedni; végre, egy rettenetes gondolat villant-meg agyában, mellynek kivitelét elhatározá. Miss Klárát örültnek hirdeté. E' hir mind tovább terjedvén, minden keblet fájdalommal töltött-el. Hiszed-e Eduard, hogy még olly gonosz lelkű orvos is találkozik, ki e' koholmányt valónak hirdeté, és olly hatóság, melly a' koholmányt minden fontolgatás nélkül valónak elismerte. Klára javai és személye bátyja felügyelésére bizattak. Mindent elragadtak a' szerencsétlentől, mi az életet kedvessé teheti, napfényt, levegőt, szabadságot; 's azon ürgy alatt, hogy háborodása dühödtséggé fajulhatna, annyira ment kegyetlenségük, hogy még kis puha kezeit is megkötözték, sötét, nedves tömlöczbe veték, 's éllelmeül csupán kenyeret és vizet adának! Méltó joggal rettensz-meg, Eduard, ez emberi elmét meghaladó gonoszságon, de még inkább meg fogsz rettenni, hallván, hogy e' szerencsétlen, elszáradt, rémalakú lény négy év előtt Parisnak legkecsesebb hölgye volt.

„S nem örült Miss Klára?“ — kérdém Gyulát, a' borzasztó eset által megrémítve?

„Éppen úgy nem, mint én és te, Eduard.“

„Honnan tudod ezt?“

„Saját szájából. Mint egy két hónapja, halál-veszélye között, e' kis ablakon (mellyet azóta berostélyoztak) darabka-kötelen az udvarra ereszkedett, 's hozzám futott: ekkor tudám-meg tőle, — míg hóhérai, kik szagláló ebekként mindenhol keresvén, nyomába akadtak — mit most tőlem hallál.“

„És nem igyekeztél megszabadítani?“

„Gondolkoztam ugyan módokról, de ez nem nekem való munka. Tömérdek dolgom, tanácskozásom, vizsgálódásom lett volna jogvédekkel, bírakkal 's ügyvivőkkel, kiktől különben nagyon iszonyodom; e' mellett sok pénzbe is került volna. Így felhagytam e' gondolattal; de te Eduard, ifjú, merényes, hő vérű és szellemdús vagy, mozdíts

valamit a' jó Lady megszabadítására, ez által egy lépcsővel közelebb jutsz éghez.“

Más alkalommal szívből kacagtam volna barátomnak hű részvétén 's buzdításain olly dolog iránt, mellynek kivitelétől magát visszavoná; de e' most hallott eset olly szívrepesztő volt, hogy csak észrevételeket sem volt kedvem tenni.

„Igen — mondám hévvel — ne mondják, hogy századunk 's országunkban illy emberiséget gyalázó tett büntetlenül ment végbe; ne mondják, hogy még csak egy lélek sem tálalkozott, ki a' gonoszság álarczát levonni bátorzkodnék.“

„Igazad van, Eduard. Tehetségem szerint én is segítek. Van száz heverő tallérom; ha használhatod, tiszta szívből átadom.“

„Köszönöm; az szükségtelen.“

„Igy egyebet nem tehetek, mint tanácsommal segítségredre lenni.“

„Hálával fogadom“ felelék, 's kezét megszorítva elsiettem.

Nyolcz nap mulva ez eset után ismét Gyulánál voltam. E' nyolcz nap nem munkátlan folyt-el; ez alatt a' legjelesebb jogvédekkel értekeztem, királyi személyesnél voltam, a' királyi törvényszék elnökéhez folyamodtam, 's fáradhatlan szorgalmam által végre figyelmet 's részvétet gerjesztettem.

„Arczodról diadal vonalmai sugárzanak — kiált Gyula előmbé tántszerencsével jártál?“

„Igen, a' törvényhatóságok részvéttel vannak árvánk iránt. B** magára vállalá ügyét, 14 nap mulva vitatkozás alá jó, 's mi leszünk nyertesek.“

„Dicső fiú vagy, barátom. Te mint Caesar jössz; látsz és győzsz; de engedj-meg nekem hidegebb vérűnek, ha azt mondom, hogy rózsaszín reményedben nem osztozhatom. Erős ellenségünknek két álgytelepe van, melly a' mienket elhallgattatja: a' törvényszék ítélete 's egy orvosi bizonyítvány.“

„Az utósót ostrommal rohanom-meg.“

„Hogy érted ezt?“

„Elhatároztam, az orvossal bizonyítványát megsemmisíttetni. Olly férjfiuban, ki hazudni tud, gyáva lélek lakik.“

„E' részben véleményeden vagyok, Eduard; különben mérsékletet javasolnék, mert illy kényes dologban egy lépés mindent elronthat.“

„Légy nyugton, évakodni — fogok“ felelém nevetve, oktató barátomnak. — De a' legfontosabb, véleményem szerint, még hátra van. Klárának tudtára kell adni, hogy részvevő keblekre talált, kik szabadítását munkálják.“

„Az legkönnyebb — mond Gyula. — Délutáni két órákor mindennap börtöne ablakának rostélyához jó friss levegőt szívni. Szobám erkélye éppen ablakához nyulik, állj oda, 's meglát'd, nem sokára eljő.“

Kis idő múlva csak ugyan láttam egy árnyalakat a' szobán keresztül vonulót, a' már említett kis ablakhoz némán, szóltanul 's elmerülve állni.

„Miss Klára, Miss Klára!“ szóllék hozzá halkkal.

Bágyadt szemeit felvetvén, néhány szempillantatig rám meredt, aztán hívásomra közelebb jöven, kérdi: „mit kíván ön?“

„Én önnek barátja vagyok. Reméljen jobb jövőt. Önnek szabadságát munkálnak.“

„Remélni!? ah igen! soká reméltem 's epedve, hő vágygyal reméltem, de — a' remény is megcsalt.“

„Szegény gyermek, önt a' szerencsétlenség kétkedővé tette, de a' reményben, melylyel biztatom, nem fog csalódnai, erre esküszöm, ha életembe kerülne is.“

A' szerencsétlen leány zavarodva mosolygott.

„És ha való — mondá alig hallható hangon — ha való, hogy ön irántam részvéttel viseltetik, mit tehet hasznomra? Nem vagyok-e örült? nem írta-e az emberi igazságtalanság e' szót törülhetlen betűkkel homlokomra?“

„E' csalfa hirt megsemmisítjük!“

„Nem lesz rá ideje! Önnek csak megvallom; mert jó, nem mes lélek sugárzik szeméből. Ma reggel hallám, midőn egyik kinzóm bűntársának fülébe sugá: 'Türelem, mylord, már nem soká fog élni! — Mintha ez életnek, melyet poklommá tettek, volna becse előttem, — előttem, — ki, gyakran térdeimen esengtem nekik kulcsolt kezekkel, mentsenek-meg olly tehertől, melyet tovább nem bírok! — Adjatok mérget — mondtam nekik — 's minden rajtam elkövetett méltatlanságot megbocsátok! — Tudja ön, mit feleltek? — 'Te örjöngsz.“

„Hah, nyomorúak! — de ön meglesz boszulva Klára, rettenetesen megboszulva! — Én már a' bíraknál és jogvédeknél voltam, 's sziveiket ön kínainak elbeszélésével megindítottam; önnek szabadságot ígértek!“

„Szabadságot! szabadságot! ah mi kellemesen hangzik e' szó, ha az ember négy évet, — négy századot — mit mondok, századot? ugyan annyi örökké valóságot töltött-el egy nedves börtön záros falai között! Szabadság! o, e' szó még valóban örültté tesz — fejem zavart — 's minden tárgy kering körültem; — de bakóimat hallom.“

— tevé hozzá, 's rémülve megfordult. — Isten áldja-meg önt, uram! emlékezzék-meg rólam; mert ah! kimondhatlanul szerencsétlen vagyok!'

Klára eltűnt. (*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nyájas tigris. A' „Morgenblatt-ban“ olvassuk, hogy Genfben, egy, az ottani állatseregletben mutogatott tigrist, bizonyos fiatal, szép dáma le akart rajzolni, kinek különösen szép azur szemei 's bájló lágy hangja olly hatással munkáltak a' tigrisre, hogy e' „Hasszan“ nevű vadszörny egészen bősziült 's daczos lön, ha a' szép rajzoló nő valamelyik napon meg nem jelent. Különösen megjegyzésre méltó, hogy a' többi állat, mellyek a' tigris kalitkájának szomszédságában vannak, a' szép rajzoló nő jelenlétén meg nem indult. Így p. o. a' fehér medve és zebra egykedvűleg nézek a' szép kék szemű dáma kecséit, míg a' vad tigris szerelmes Szeladonként mozgott mindenfelé.

A' tevék természeti alkotása. A' tevék természetüknél fogva gyöngébb koruktól olly mértékletességhez szoktathatók, hogy hihetlen hosszú ideig nélkülözhetik az edelt 's különösen a' vizet is. Ezen utósó körülmény nem azon, az állatnak gyomrában találtató, víztömlő, mellyben vizet több ideig eltarthatnak, alapul, mint eddig hibásan hittük, hanem nagyobb részint a' nyálmirigy létszeresítésnek széles kiterjedésén, mellyek minden állatnál, azoknak szokás szerinti táplálásával bizonyos viszonyban állnak. A' Cairótól nem messze kezdődő sivatag pusztán folytatott útjában alkalmá volt Botta urnak megjegyezni, hogy tevéi, minél tovább távoznak az indulás pontjától, annál inkább soványkodnak. Most azon rég tapasztalt észrevételében is világosítást nyert, hogy ez állatok már messziről megérzik a' viznek hollétét, mit, minden lankadságuk daczára is sebesen folytatott előre haladásukból lehet észre venni. Mihelyest a' tevék egy illy, a' pusztákon igen ritkán találtató, vízfóhoz jutnak, mohón a' viznek esnek, és nagy kortyokban szakadailannul isznak. Botta urat leginkább meglepé azon változás, mellyet ez állatok szenvedének; mert rövid pihenés után, miután ittak, éppen olly hirtelen kezdének hizni, mint soványodtak. E' szerint, mivel életmódjokban semmi változás nem történt, és csak szokott néhány maroknyi száraz eledelüket kapák, 's tömérdek vizet ittak, nyilvános, hogy a' nedvesség a' gyomorból testüknek többé részébe söt még a' sejtiszövetekbe is átszivárog.

KÜLÖNFÉLE.

Becses szőr-derek-alj. — Egy ezrednek Pont a' Monsson-on utósó átvonulása alkalmával a' lakosoknak kélle ágynemüvel ellátni ja' laknyát (kaszárnyát). Bizonyos agg, fukar tőpénzesnek szőr-derek-aljt kelle adni. Hon nem léteben a' gazdaasszony egy ócska, rég elhasznált, szőr-derek-aljt kivesz az ágyból, 's helyébe ujat tesz. Midőn e' cserét a' gazda észre veszi, szinte halálra ijed, 's égre földre esküszik, hogy más derek-aljon alunni nem tud, mint a' régi megszokotton, és cselédjétül más ujat küld, az ócskért felcserélendő. De minthogy már késő este volt, a' cseléd eligazittatott. Dühösen rohant-el ennek halltára a' zsobruk, 's az egész éjt egy kövön

tölté a' laknya előtt. Alig pirkadt a' reggel, maga rohant a' katona szobájába; derek-alját felölelé, vele haza sietett, és sebesen fölfejté. Örömiadal harsant-meg ajkain, midőn abba bevart 40.000 frankját sértetlenül látá. Örömében 's hálájában tüstént visszaküldé szolgálóját, hogy az ott hagyott új derek-aljt, mihelyest az ezred elutazand, visszahozza.

M e g t i s z t e l t s z a m á r. Laku, siami király, csak egy számár ordítása által felébresztetve menekedett-meg rá rohanni akaró ellenségeének dühe elől. Hála-érzetül az igaz hitűek királya megparancsolá, hogy a' számár ezentul szent állat legyen, és neve különös megtiszteltetésül adatassék az embereknek. Midőn nem sok idő múlva Chinából követ érkezett a' siami udvarhoz, így jelenté azt be az Okya Wang: „nagy hatalmú Laku, igaz hitűeknek és egész világnak ura, fehér elefant királya, szent fognak őrel Chinából egy nagy számár érkezett, 's kegyes szined elébe kíván bocsátatni.

Mire visz a' mértékletlen ital? Kiszámolták, hogy az örülteknek házába vezető legbizonyosabb ut korcsmán visz keresztül. Dublinban a' richmondi örültek házában 120 férfi és 166 nő személy közt 125 örült van, kik a' mértékletlen szesz italnak szerencsétlen áldozatai. Franciaországban is utána láttak, 's megbizonyodott, hogy 15 örült közül ritkán van egy, ki az italnak martalékja lenne, míg Irlandban három örült közül egy bizonyosan részeges volt hajdan.

T o l v a j n a g y l e l k ű s é g. — Londonban a' posta hivatalnál egy falusi gazdag Angolnak tárczáját 150 font sterlinggel csenek-ki zsebéből. Ez, mint-hogy utazni akart, pénzváltójához megy, 's a' fenn említett mennyiséget még egyszer kifizetési magának, és ismét postára megy. Szomszédságban egy képtárnál megáll, darab ideig nézi, onnét postára megy, hogy a' bért lefizesse; zsebébe nyul, de a' banknoták ismét eltűntek. Minthogy meg nem foghatta, miként lehetett őt kétszer meglopni, a' „Morning Advertiser“ hírlapban köz híré téteti, hogy ki őt másodszor meglopta, jelentse magát nála, világosítsa-fel őt az orzás módjáról; ő ellenben nevét elhallgatni és 100 font sterling tisztelet-díjt fog neki adni. Három nap múlva egy tisztesen öltözött ur jelenti magát nála, és kivallja, hogy nem csak másodszor, hanem először is ő loptamag és pedig következő módon: „elsőbben — ugymond — nem nagy mester-ség volt; de másodszor már szemességet kívánt. Kilestem önnek dolgait a' pénzváltónál, pénzt elcsentem, 's vissza menni kényszerítém. Midőn ismét előjött, és a' képtár előtt megállott, egy ismerősöm kegyedet, bal füle mellett piszkálta, míg kegyed oda nyult, én hozzá csusztam, 's pénzt másodszor is magamévá tettem.“ — A' felvilágosított e' jeles tolvajnak ki akará a' 100 fontot fizetni; de azt e' szavakkal veté-meg: „Gentleman! én nem vagyok közönséges tolvaj; öntől már eleget kaptam; tartsa-meg pénzt, 's eljen boldogul!“

T e t e m e s h ű s - e m é s z t é s. Parisban a' hús-emésztés 20 év óta egy állapotban van; átalján véve 40.000.000 kilogramra megy évenként. Ebből egy mészárosra 80.000 kilogram jő esztendőre, 's egy napra 220. De vannak, kik ez említett mennyiséget kétszeresen adják-el; így másokra kevesebb esik. Parisban 400 mészárosnak szabad mesteriségét üzni. Azon 72.000 darab ökör, 16.000 tehén, 74.000 borjú és 370.000 juh, melyeket Paris évenként megemészt, nagyobb részét teszi egész francia ország fogyasztásának, mely

legközelebbi számolás szerint: 483.349 ökörre, 635.662 tehénre, 2.250.219 borjúra, 4.761.626 juhra megy.

London terjedése. 1830-ban 8 német mérföldet tőn London kerülete, így most könnyen számítható 9 német mértföldre. A' tér, mellyen fekszik legalább 14.000 négyszög holdra megy. A' város 135 plébaniára van osztva. 10.000 utszája, sikátorja, útja, átjárása, több mint 250.000 háza, 's most legalább 2 millio lakosa van.

Némelly nagyobb városok. Parisban 28.000 ház 's 890.000 lakos, Moskvában 11.400 ház 's 312.000 lakos, Szent-Pétervárral 9000 ház 's 420.000 lakos, Bécsben 8037 ház 's 320.000 lakos; Berlinben 7105 ház és 193000 lakos van.

Nagy tölgy. A' budesingi erdőben egy tölgyet vágtak-le, mellynek törzsöke 50 lábnyi hosszú volt, 's 10.000 kilogramot nyomott. Az erdőtől fél-óránnyira fekvő Budesingig vitelére 22 lovas kocsí és 3 nap kívántott. Az átszállítás lehetlenségére föltett nagy fogadás elveszett.

Parisban jelenleg 601 pék, 600nál több építőmester, 1400 ékszerárús, 215 olvasó terem, 1713 fűszeres, 680 könyvtáros, 800 czitromviz-készítő, 1700 tudós, 1350 orvos, 575 gyógyszerész, 1480 varga, és 4000-ret meghaladó borkereskedő van.

Papucs -hős. Egy amerikai hirlap szerkesztője minapában, a' határozott napra meg nem jelent hírlapja elkészését így mentegeté: „szégyenlem; de meg kell vallani. Hírlapom elkészésének egyedüli oka nőmnek hon marasztó parancsa volt; kinek rendeléséből, minthogy ő falura ment, a' kis gyermekre kellett vigyáznom; mivel pedig békeszerető férj vagyok, akaratja teljesült.

Kijátszott ifjú. Többször említettett tréfából, hogy bizonyos ifjú sorsjátékon akar magának feleséget nyerni. Most e' tréfa megvalósodott, mint következő eset bizonyítja.

Cahorsban, déli franczia országban, egy ifjú azon szerencsés ötletre jött, hogy magát lotterian kijátszassa, és tervét olly sikerrel létesíté, hogy csapán déli franczia országban 4000 sorsszámot eladott. Az ifjú szép, mocskotalan nevű; melly némben őt meglátta, egy sorsszám helyett kettőt vett.

A' huzás minden szükséges szertartás és megkívántató kezesség mellett ment végbe. Az ifjat egy jövedelmeiből élő lyoni dáma nyeré-el.

A' szerencse határozó ítélete után különös eset történt. A' lyoni szép még semmit sem tud a szerencséről, midőn egy reggel halványon, dult képpel, szórt hajakkal bizonyos dáma lép elébe, 's esdő szavakkal így könyörög neki:

„Kisasszony legyen szabadítóm!”

„Hogy tehetném azt?”

„Engedje-át sors-számát nekem.”

„Minő sors-számomat?”

„Azon kijátszott ifjuról?”

„Ah, arról már szinte meg is feledkeztem.”

„Tudja-meg tehát, én az ifjút szeretem, imádom. Harmincz sorsszámot vettem rá, mert több nem telt tölem. Én vesztettem, ön pedig nyert. Engedje-át nekem jogát, vagy meghalok.

A' nyertes dáma hidegen felelé: „asszonyom, minden sors-számon olvasható azon rendelmény, ha az ifjú a' nyertesének nem tetszenék, megoszta egymás közt a' 200.000 frankot, összekelni nem tartoznak. Ezen esetre számolhat még; különben sors-számomat megtartom.“

Egy óra mulva megjelen a' nyert ifjú; egymást megszeretik, 's két hét mulva lakodalmat tartanak.

A' sors-számot megvásárolni akaró idegen dáma egy az ifjat szenvedélyesen szerető carcosseni özvegy volt. Bújában, mint mondják, szén-gőzzel fojtá-meg magát.

A' fiatal pár Narbonneban tölti mézes napjait, 's 10.000 frank esztendei jövedelme van.

EMLÉKMONDÁS.

Páros élet.

A' sokaság között, hidd-el, gyönyörűség
Nincs; nekem, neked is tetszik a' csendesség,
Páros társaságban vagyon az édesség,
Ott van gyönyörűség, hol van az egyesség.
Nem pénzen kell venni elme vidámságát,
Nem áron, nem kincsen szívnek vigasságát.
Az öröm ingyen jő, 's annak társaságát
Szereti, ki tudja becsülni jóságát.

B. ORCZY LÖRINCZ után K. H. K. J.

A' szerelem első tüze nem mindig állandó; sőt, tapasztalásból mondhatom, a' nagy erős szerelmet ritkán követi szerencsés házasság: menél nagyobb tűz, annál több a' hamva.

KISFALUDY SÁNDOR után Udvary.

A' nemességét nemes tettekről kellene megismerni.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Veszteség. Valamit elveszteni, mi minden pillanatban elveszthető vala, nem veszteség: elveszteni valamit, hogy nagyobbakhoz 's többekhez jussunk, felettébbi nyereség.

PAULOWICS I.

Kérdő rejtvény.

- 1) Mért irt sz. Pál a' Romaiakhoz?
- 2) Mellyik ló lát hátul éppen olly jól, mint elől?
- 3) Mikor ad tüzet az ember szemé?
- 4) Milly dámák engedik magukat örömet veretni a' férjfiak által?

Előbbi rejtvény: ágy.

Szerkezi Róth krepf Gábor, halpiacson alul a' Duna partján. 114. számalatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.